

Lidewij Martens

TOT JE VALT

HarperCollins

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Sebes & Bisseling Literair Agentschap te Amsterdam

© 2017 Lidewij Martens
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: iStock
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Soest
Druk: CPI books GmbH, Germany

ISBN 978 94 027 2820 0
NUR 301
Eerste druk augustus 2017

Originele uitgave verschenen bij HarperCollins Holland
© Nederlandse uitgave: HarperCollins Holland
HarperCollins Holland en Harlequin Holland zijn divisies van Harlequin Enterprises Limited
www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

1

Hij kijkt naar de witte kuiven op de golven. De lange schaduw van de pont reikt voor hem uit, waardoor hij slecht zicht heeft op de oever. Hij voelt het stuurhuis de wind vangen, kijkt over zijn schouder naar bakboord en knijpt zijn ogen dicht tegen het felle licht. Op een zonnige dag is dit het moeilijkste moment om aan te leggen. Vijf meter, vier, drie, twee. Hij zet de motor in zijn achteruit; de schroef trekt de kont van het schip met een grommend geluid naar de meerpaal toe. Als de boot de paal tot op een centimeter is genaderd, doet de wind wat Nico had verwacht en blaast hem er weer vanaf. De pont ligt nu recht, de steven raakt de wal. Nico kijkt door het raam naar beneden, naar de mensen aan dek. Hij ziet een scooter ongeduldig optrekken, hoort het aanjagen van de motor. Hij wacht nog heel even, tot de jongen opkijkt en hem zoekt. Dan klinkt het waarschuwingssignaal van de klep die naar beneden zakt. Het wiel van de scooter gaat omhoog, te vroeg. Nico weerstaat de verleiding om de klep weer op te trekken en wendt zijn blik af.

Terwijl de passagiers de pont verlaten staat een nieuwe menigte te wachten. Deze lege kant van de rivier heeft hij het liefst. Hij ziet de twee studenten, hun ogen dik van de slaap en de neuzen nog vol van de nacht daarvoor, de vriendinnetjes die als altijd hand in hand lopen en identieke rugtassen dragen. Ook de schilder is er, die zijn pakje shag weer in zijn broek stopt en zich verheugt op de rookovertocht. En de moeder met het kinderzitje die zoals gewoonlijk te laat komt aanfietsen en voor wie hij de afvaart nog even, heel even uitstelt.

Hij kijkt naar de blanco gezichten van de overige passagiers, naar een krant die wordt meegevoerd door de wind, zwevend in zijn vlucht tot hij zich tegen het staal van de boot nestelt.

Een lading eraf, een lading erop. Als de fietsers en voetgangers hun plek hebben gevonden, draait Nico zich om naar wat de overkant wordt. Hij wacht tot op het bord met de elektronische tijdmelding drie nullen verschijnen en geeft gas. Tien minuten heen, vier minuten lossen en laden, tien minuten terug. Vier maal per uur, tien uur per dag. Als de stroming sterk is geeft hij tegengas, met wind in de rug houdt hij in.

Hij doet dit werk nu negen maanden en dertien dagen. Dat zijn elfduizend driehonderdtwintig overtochten. Het veer is van hem; hij heeft het van de gemeente gekocht. Hij

had aangeboden het schip op te knappen en voor een klein loon de veerdienst voort te zetten. Alleen, zonder aflossing, tien uur per dag, behalve op zondagen. Omdat de gemeente kampte met tekorten leek dat een mooie oplossing.

Nadat hij de afstand tot de oever met zijn ogen heeft gemeten, dwaalt zijn blik af naar de donkere staken in het water. Het fundament van de brug ligt er, de eerste metalen spanten gloeien rood op in het zonlicht, lijken de warmte te absorberen. Het zal niet lang meer duren, hij schat de voltooiing tegen het eind van de zomer. De stad komt onherroepelijk dichterbij.

Een hoog gegiechel doorbreekt de stilte van zijn stuurhuis als de deur openslaat. Een meisje struikelt naar binnen. Hij ziet nog net twee lachende gezichten als de deur achter haar dicht wordt geduwd. Zij lacht niet. Ze kijkt naar hem. Hij richt zijn blik op een plek aan de einder die hij kent, waar hij zijn koers op uit heeft gezet. Het meisje blijft kijken.

‘Passagiers mogen hier niet komen.’

Haar mond opent en sluit zich. Zijn ogen ontmoeten de hare, en hij weet niet wat hij erin ziet. Nieuwsgierigheid of angst?

‘Ik wilde u iets vragen,’ gooit ze eruit.

Hij zwijgt.

‘U hebt een apart beroep.’

Ze volgt zijn blik naar het water. Een binnenvaartschip nadert aan bakboord. Nico neemt gas terug.

‘Vindt u het leuk om te doen?’

Nico realiseert zich dat niemand hem dat heeft gevraagd sinds hij vaart. Er waren geen vragen.

‘Mooi, hè?’ hoort hij het meisje zeggen.

Licht geërgerd kijkt hij opzij. Ze kijkt naar het binnenvaartschip.

‘Te nieuw, met een lelijke opbouw, en er is een stuk uit het midden gezaagd,’ zegt hij bars.

Ze fronst, wijst.

‘Nee, kijk.’

Dan pas ziet hij de regenboog die voor het schip in het water valt.

‘Je hebt je vraag gesteld. Dus kun je nu gaan?’

Haar ogen gaan van het water naar de epaulet op zijn schouder en dan naar een plek op zijn kin. Onwillekeurig voelt hij eraan.

‘Ben ik duidelijk?’ Hij wacht op vertrekkende voetstappen, het geluid van de deur die zich weer sluit.

‘Ik ben bezig met een scriptie voor school en ik dacht: misschien vindt u het leuk om mee te doen.’

Een stem die hem dwingt te luisteren. Terwijl hij nooit meer luistert. Een meisje van achttien, negentien? Zachte wangen. Glanzend haar. Hij verbiedt zichzelf de rest van haar verschijning in zich op te nemen. Hij ziet haar vragende blik, haar gebaar naar de draaibare stuurkruk.

‘Kun je varen?’

Ze zuigt haar onderlip naar binnen en schudt van nee, plotseling verlegen.

‘Dus wat denk je zelf?’

Ze wendt haar blik af. Haar ogen rusten nu op zijn schoenen. Kan ze zien dat zijn rechterzool lek is? Is zijn overhemd wel schoon bij de boord? Hij voelt zijn buik licht over zijn riem puilen en houdt hem in.

‘Het leek me leuk als ik ook een veerman in mijn steekproef heb.’

‘Wat voor steekproef?’

Nu ze zijn aandacht heeft, praat ze snel door, haastig, ze ziet dat de oever nadert.

‘Ik onderzoek wat mensen het liefst eten en waarom.’

Later pas denkt hij: wat een vreemd onderwerp voor een scriptie.

Het geluid van de motor sterft weg, het water trekt zich terug. Hij ziet zijn dochter. Hij kijkt naar wat ze eet. En vooral naar hoe ze eet. Hoe ze praat om hem af te leiden. Hoe ze de aardappel op haar bord in steeds kleinere stukjes snijdt om bezigheid te veinzen. Hoe ze tijdens het eten zoveel mogelijk door haar mond ademt om niet te hoeven ruiken. Hoe ze een stronkje broccoli tot moes kauwt en het het liefst weer uitspuugt.

‘Laat maar, het was een slecht idee, ik zal u niet langer van uw werk houden, sorry.’ Ze staat al bij de deur.

Hij kijkt om en hoort zichzelf zeggen: ‘Wat ik het liefste eet? Moeilijke vraag. Het hangt er maar net van af wat je aan het doen bent, wat voor weer het is, waar je bent, of met wie.’ En of je honger hebt, denkt hij, maar zegt hij niet.

Hij heeft daarna nooit meer over eten gepraat, herinnert hij zich nu. Zoals hij zichzelf ook verboden heeft ervan te genieten. Hij eet omdat zijn maag dat vraagt. Hij stelt die zo snel mogelijk tevreden met frites, een pizza, iets wat vult. Zodat hij zich zo kort mogelijk hoeft voor te stellen wat haar maag vroeg.

‘Wat eet jij het liefst?’

Ze aarzelt.

‘Wentelteefjes.’

De oever is te dichtbij. Hij zit te veel aan stuurboord, heeft de wind niet opgemerkt of misschien gewoon slecht gestuurd. Hij corrigeert en krijgt de boot met moeite weer in zijn macht. Nico ziet zichzelf in de keuken van het huis met de erker, hij ziet twee kinderogen controleren of hij de korstloze boterhammen wel goed genoeg in het eimengsel doopt.

‘Wilt u dat ik dat voor u opschrijf?’ vraagt het meisje in zijn stuurhuis. ‘Dat ú van wentelteefjes houdt?’

Zijn huid spant zich wit over de knokkels van zijn hand op het stuurwiel.

‘Is toch een leuk idee, een veerman die dol is op wentelteefjes?’

Hij is te laat, hoe vol hij de motor ook in de aandrijving zet. De zijkant van de pont raakt de meerpaal, die kreunt, en de steven raakt de wal. Hij huivert. Het begin van de brug staat donker aan de hemel.

Na de laatste vaart blijft hij even liggen, zijn vinger op de joystick. Het water is nu vlak en stil. De zon gaat onder. Een herinnering knaagt aan de rand van zijn bewustzijn. Hij stuurt de pont het boothuis binnen, pakt zijn jas, maakt een knoopje van zijn overhemd open en zet koers naar huis.

Hij woont twintig meter van het boothuis vandaan. Toen hij de vervallen veermanswoning zag, de muren bedekt met schimmel, de gebroken dakpannen verspreid over het nauwelijks begaanbare pad, aarzelde hij geen moment. Nadat hij het huis waarin hij met Geesje woonde verkocht had, het huis dat niet meer nodig was, knapte hij de bouwval op tot het een onderkomen te noemen was. Tegen de gaten in de muur timmerde hij sloophout, de dakpannen verving hij door golfplaten. Het tikken van de regen is het enige huiselijke eraan. Hij verdient niet meer.

Binnen is het schoon. Meer niet. Met één stoel en een tv brengt hij de avond door. Hij stookt zwerfhout in een oude gietijzeren kachel en kijkt via het scherm naar de wereld

buiten, naar de mensen met doelen en meningen en gevoelens. Meestal neemt de verwondering over die buitenwereld toe naarmate de avond vordert en de fles leger raakt. Soms wordt hij vrolijk, lacht hij, heeft hij energie voor tien en loopt hij naar buiten. De kille buitenlucht overvalt hem, de door hem geplante bamboestruiken rijzen hoog op. In de nabijheid klotst donker water. Hij gaat weer naar binnen in de droge hitte van de kachel en maakt een tweede fles wijn open.

De volgende morgen wordt hij wakker voor de tv, die nog aanstaat. Hij voelt aan zijn gezwollen ogen en maakt zich klaar voor een nieuwe, zelfde dag.

2

Bij de overtocht van halfnegen, altijd de drukste, ziet hij hoe op de steiger de mensen zij aan zij staan te wachten tot hij hen de pont op laat gaan. Daarachter is de weg leeg. De ramen van de nieuwbouwwijk in de verte vangen het zonlicht. Een kiekendief hangt doodstil tegen de blauwe hemel, een reiger staat op één been in het weiland. Pas als iedereen aan boord is en hij de klep op wil trekken, ziet hij dat de dag anders is. Vier agenten stappen uit twee politieauto's die geparkeerd staan bij de bushalte, en stappen de pont op. Nico laat zijn ogen over de tros fietsers, scooterrijders en voetgangers gaan. Ook zij kijken naar de onverwachte begeleiding. Handen worden in zakken gestoken, een capuchon wordt opgezet, twee mannen kijken verlangend om naar de achterliggende oever. De schilder trapt zijn sigaret uit. Het waarschuwingssignaal klinkt, de klep gaat omhoog.

Dan ziet Nico de hond, zijn kop in de knieholte van een vrouwelijke agent. Op commando gaat hij rechtop staan, zijn neusgaten sperren zich open, donker tandvlees wordt

ontbloot. Daar staat het meisje van de scriptie. Ze kijkt nerveus om zich heen, naar de politieagenten, naar de hond. Als ze één van haar vriendinnen aan de mouw trekt, schudt die haar af en draait zich van haar weg, de andere doet hetzelfde. Hij ziet de paniek in haar ogen.

Hij opent de deur van het stuurhuis en neemt de buitentrappetrap met drie grote passen. Zijn zware schoenen klinken hol op het metaal.

Dan loopt hij op de agente met de hond af en vraagt haar zo vriendelijk mogelijk de pont te verlaten. De uitleg dat het een preventieve controle betreft ergert hem.

‘En waarom weet ik daar niets van?’

Een rechercheur in burger neemt het over. ‘Wij zijn niet gehouden om acties in de openbare ruimte aan te kondigen.’

‘Dit is mijn schip. U kunt niet zomaar mijn passagiers met een controle lastigvallen.’

Hij kijkt de man strak aan.

‘Wij bepalen waar en wanneer wij de controle nodig achten, meneer de kapitein. Bovendien bent u in dienst van de gemeente.’

Nico ziet de steelse blikken van de menigte die de confrontatie volgt.

‘Ik ontzeg u de toegang tot mijn schip en vraag u het onmiddellijk te verlaten.’

Alleen het gekrijs van een meeuw waait de pont op.

‘Ik heb een melding,’ hoort hij achter zich. Hij draait

zich om en ziet de hond naast het meisje zitten. Ze lijkt nu jonger. De twee andere meisjes staan te grinniken.

De agente spreekt in de mobiele telefoon en herhaalt: 'Ik heb een melding.'

De rechercheur loopt naar het meisje toe alsof Nico en de andere mensen op de boot niet bestaan, en sommeert haar mee te komen naar het bureau. Ze reageert niet.

'U kunt niet zomaar arrestaties plegen op mijn veer!'

De vijandigheid van de menigte komt bijna tastbaar op de rechercheur af.

Die zegt: 'En u moet doen waarvoor u betaald wordt: een boot naar de overkant brengen, en verder niks. Als u nu zo vriendelijk wilt zijn?'

De rechercheur pakt het meisje bij de bovenarm en knikt naar de oever. De hond jankt.

Wanneer ze de pont verlaten, trekt Nico de klep weer op, iets te vroeg, zodat de laatste agent mee omhooggaat en een sprong moet maken, en zet de schroef vol in de aandrijving. Maar zijn blik blijft rusten op het meisje, dat in de wachtende politieauto stapt. Ze kijkt naar de andere twee meisjes, die vanaf de pont vrolijk naar haar zwaaien. Voor het eerst wil hij niet vertrekken, ook al is hij zeven minuten te laat.